

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/28/2021
Identifikačné číslo spisu:	8315201759
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:8315201759.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne MPC CESSI a. s., so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Mlynská 22, IČO: 31 651 445, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Brösl & Čentík s. r. o., so sídlom v Košiciach-mestská časť Juh, Rázusova 1, IČO: 50 560 611, proti žalovanej PhDr. L. X., bývajúcej v B., L. M. XX, zastúpenej JUDr. Jánom Havlátom, advokátom v Bratislave, Rudnayovo nám. 1, o ochranu dobrej povesti právnickej osoby a poskytnutie primeraného zadost'učinenia, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 21C/101/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. júla 2019 sp. zn. 19Co/187/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/187/2018 z 18. júla 2019 a rozsudok Okresného súdu Humenné č. k. 21C/101/2015-171 z 30. mája 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Humenné na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 21 C 101/2015-171 z 30. mája 2018 žalobu zamietol. Žalovanej priznal náhradu trov konania v celom rozsahu proti žalobkyni. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, zistený skutkový stav, právne vec posúdil podľa § 19b Občianskeho zákonníka a uviedol, že považoval za preukázané, že žalovaná 5. novembra 2014 v televízii TA 3 v relácii s názvom „Téma dňa, Komunálne voľby: Mesto Humenné“ predniesla výrok: „Tak ja sa pýtam, keď kúpil firmu Cessi v Spišskej v konkurze, tak kúpil stroje. Chcela by som vedieť, či tie stroje odmontuje a prinesie ich do Humenného. Ved' keď kúpim niekde firmu, tak tam urobím takú výrobu, na akú som tú firmu v konkurze kúpil“. Konštatoval, že celý výrok (tri vety) prednesený žalovanou je hodnotiacim úsudkom. Zdôraznil, že výrok začínal otázkou: „Tak ja sa pýtam ...“, ďalšia veta začínala taktiež otázkou: „Chcela by som vedieť ...“, a tretia veta: „Ved' keď kúpim niekde firmu, tak tam urobím takú výrobu, na akú som tú firmu v konkurze kúpil“, ktorým vyjadrovala jej subjektívny názor. Zároveň poukázal na to, že celý citát žalovanej bol smerovaný na tretiu osobu a nie žalobkyňu, a preto žalobu na ochranu osobnosti by bola oprávnená podať osoba, ktorej sa výrok priamo týkal. S prihliadnutím na celkový dojem a všetky okolnosti, za ktorých k tvrdeniu došlo, dospel k záveru, že výrok žalovanej nepôsobí difamačne. Bol prednesený v rámci predvolebnej kampane, kedy je všeobecne známe, že politici sa vyjadrujú nadnesene, pričom celý výrok sa netýkal priamo žalobkyne.

Dodal, že výrok prednesený žalovanou ohľadom kúpy firmy „Cessi v Spišskej v konkurze“, bol všeobecný, nejasný a neurčitý, a preto nebol spôsobilý bez ďalšieho neoprávnene zasiahnuť do dobrej povesti žalobkyne.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom sp. zn. 19 Co 187/2018 z 18. júla 2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil s upresnením, že o výške trov konania pred súdom prvej inštancie bude rozhodnuté samostatným uznesením. Žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že výrokom žalovanej, konkretizovanom v odôvodnení rozsudku a formulovanom ako otázka, neboli naplnené zákonné predpoklady na poskytnutie ochrany dobrej povesti žalobkyne. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že z výroku žalovanej nie je možné jednoznačne špecifikovať, že má ísť o žalobkyňu, keďže žalovaná žalobkyňu neoznačila vo svojom výroku jej správnym a celým obchodným menom. Zo slovného spojenia „keď kúpil firmu Cessi v Spišskej v konkurze...“, nebolo podľa názoru odvolacieho súdu možné jednoznačne vyvodiť, že ide o označenie žalobkyne, ktorej obchodné meno je MPC CESSI a. s. so sídlom Mlynská 22, Spišská Nová Ves, ako aj nebolo možné z toho vyvodiť tvrdenie, že žalobkyňa bola v tom čase v konkurze. Dodal, že absentovala i objektívna spôsobilosť výrokom v potrebnej intenzite zasiahnuť neoprávnene do dobrej povesti žalobkyne. Zdôraznil, že na poskytnutie ochrany dobrej povesti právnickej osoby sa nevyžaduje úmysel, nakoľko ide o zodpovednosť objektívnu, čo znamená, že postačuje, aby neoprávnený zásah bol spôsobilý takejto dotknutej osobe objektívne privodiť ujmu. V spore neboli zistené zákonné dôvody na poskytnutie ochrany žalobkyni. Odvolací súd poukázal na rozhodovaciu prax súdov (najmä iného členského štátu Európskej únie) v zmysle ktorej, je prezumpciou dovolenej kritiky chránený iba hodnotiaci úsudok, nie tvrdenie faktov. Skonštatoval, že v danom prípade žalovaná svoj výrok formulovala ako podmieňovaciu otázku, neprezentovala svoje vyjadrenie ako fakt. K namietaným nedostatkom odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie dodal, že všeobecný súd nemusí dať odpovede na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, a preto napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP.

O nároku na náhradu trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keďže jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP, lebo rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedla, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená otázka, či je vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobkyne potrebné, aby výrok obsahoval celé obchodné meno dotknutej právnickej osoby alebo postačuje, ak výrok obsahuje také identifikačné znaky právnickej osoby, prostredníctvom ktorých možno túto osobu spoľahlivo a dostatočným spôsobom identifikovať. Záver odvolacieho súdu, že z výroku žalovanej nebolo možné jednoznačne špecifikovať, že má ísť o žalobkyňu, považovala za formalistický a nesprávny. Vyjadrila presvedčenie, že pre vytvorenie záveru, koho sa určitý výrok týka, je postačujúce, ak je z výroku a jeho kontextu dostatočne zrejmé, o akú osobu sa jedná, pričom pre konštatovanie o neoprávnenom zásahu do dobrej povesti právnickej osoby nemusí byť osoba, ktorej sa tento zásah týka, identifikovaná celým obchodným menom. V tejto súvislosti koncipovala i ďalšiu otázku, a to, či neoprávneným zásahom do dobrej povesti môže byť len taký výrok, ktorý je formulovaný oznamovacím spôsobom alebo ním môže byť aj výrok formulovaný ako otázka, ktorá ale obsahuje skutkové tvrdenie, na ktoré sa však táto otázka v konečnom dôsledku nevzťahuje. Podľa jej názoru, súčasťou výroku vo forme otázky môže byť skutkové tvrdenie (fakt), a teda aj takýmto výrokom môže dôjsť k zásahu do dobrej povesti. Z výroku žalovanej vyplýva, že informácia o konkurze žalobkyne je prezentovaná ako fakt, pričom subjektívny názor žalovanej vo forme otázky sa významovo

vzťahuje na zvyšnú časť výroku. Podstatné je to, aby celkové vyznenie informácie zodpovedalo reálne existujúcim skutočnostiam a nie formálne vyjadrenie určitého výroku (sp. zn. 4 M Cdo 7/2005, Stoll v. Švajčiarsko, Európsky súd pre ľudské práva).

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods.1 písm. a/ CSP, poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke posúdenia predpokladov pre poskytnutie ochrany dobrej povesti právnickej osoby a to napr. R 103/1967, sp. zn. 4 Cdo 212/2007, sp. zn. 1 Cdo 113/2009, sp. zn. 4 Cdo 149/2009, v zmysle ktorej je podľa ustanovenia § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka neoprávneným zásahom objektívne spôsobilým vyvolať ujmu na dobrej povesti právnickej osoby, zásadne každé nepravdivé alebo pravdu skresľujúce tvrdenie, ako aj neoprávnená kritika. Odvolací súd sa od nej odklonil i napriek skutočnosti, že v konaní bola preukázaná nepravdivosť informácie o konkurze žalobkyne. Dospel k záveru, že chýba objektívna spôsobilosť výrokom žalovanej zasiahnuť neoprávnene do dobrej povesti žalobkyne. Ďalej namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia, lebo odvolací súd iba stroho konštatoval, že chýba objektívna spôsobilosť výroku žalovanej v potrebnej intenzite zasiahnuť neoprávnene do dobrej povesti žalobkyne, pričom toto tvrdenie žiadnym spôsobom následne neodôvodnil. Zásah bol značnej intenzity, lebo k nemu došlo televíznym vysielaním (R 45/2000). Jednalo sa o tvrdenie, ktoré nepredstavovalo legitímnu otázku verejného záujmu, lebo žalobca je súkromnou právnickou osobou a žalovaná politikom, teda osobou verejne známou, pričom si neoverila pravdivosť zverejnených informácií. V tejto súvislosti poukázala aj na vnútorný rozpor odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (najmä bod 23), z ktorého obsahu nevyplýva, ktoré zo vzájomne sa kolidujúcich práv v rámci ich vyvažovania súdy uprednostnili. Navrhla zrušiť rozhodnutie dovolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

5. Uznesením sp. zn. 4 Cdo 34/2020 z 21. októbra 2020 dovolací súd odmietol dovolanie. Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

6. Na základe ústavnej sťažnosti žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálehom č. k. III. ÚS 72/2021-53 z 13. mája 2021 rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 34/2020-257 z 21. októbra 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovoru“). Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 34/2020-257 z 21. októbra 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd vyslovil, že podstatou sporu bolo, či výrok žalovanej možno podriaadiť pod § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka, a teda, či bol zásahom do dobrej povesti žalobcu. Posúdenie najvyšším súdom nastolenej otázky žalobkyňou v dovolaní ako otázky skutkovej považoval za nesprávne, a preto konštatoval porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných

prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu .

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

14. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolateľka namietala, že odvolací súd iba stroho skonštatoval, že chyba objektívna spôsobilosť výroku žalovanej v potrebnej intenzite zasiahnuť neoprávnene do dobrej povesti žalobkyne, pričom svoje tvrdenie žiadnym spôsobom neodôvodnil, hoci v odvolaní poukázala na skutočnosť, že nepravdivé spojenie určitej osoby s konkurzom je negatívnym označením difamačnej povahy, pretože to znamená, že táto osoba sa nachádza v stave, kedy si nevie plniť svoje záväzky; vo všeobecnosti je pojem konkurz vnímaný v negatívnom význame. Zároveň namietala, že odvolací súd sa nevysporiadal s jej námietkami týkajúcimi sa jej tvrdenia, že zásah bol značnej intenzity, pretože k nemu došlo televíznym vysielaním, pričom poukázala na judikát R 45/2000. Navyše sa nejednalo o otázku, ktorá by predstavovala legitímnu otázku verejného záujmu vo vzťahu medzi stranami sporu. Podotkla, že argumentácia obsiahnutá v odôvodnení je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

17. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že súd prvej inštancie nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľke znemožnil, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

18. V danom prípade napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodňovania rozhodnutia vyplývajúce z § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, lebo jeho odôvodnenie zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

19. Aj z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 72/2021-53 z 13. mája 2021, z odlišného stanoviska člena senátu ústavného súdu k namietanej nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu vyplýva, že „odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu nemožno vnímať izolovane od odôvodnenia zo strany okresného súdu (napr. body 12, 22). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 25/06)“.

20. Pokiaľ ide o viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, ustanovenie § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky upravuje, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť či posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal. Orgán verejnej moci má v tomto smere ústavnú povinnosť a nemôže názor ústavného súdu modifikovať alebo vec rozhodnúť inak, ako mu prikázal ústavný súd (sp. zn. 8 Cdo 99/2019).

21. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd v súlade s vysloveným právnym záverom ústavného súdu konštatuje, že dovolateľka neopodstatnene namietala vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, a) ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, b) pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym

posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

24. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá bola riešená odvolacím súdom, avšak odvolací súd sa pri jej posúdení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže odvolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

25. Pre právnu otázku podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle rozhodnutia (R 71/2018). Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie najvyššieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018). V danom prípade posúdením dovolania z hľadiska jeho náležitého vymedzenia v zmysle § 432 CSP, odvolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné. Následne sa odvolací súd zaoberal jeho dôvodnosťou.

26. Občianskoprávna ochrana dobrej povesti právnickej osoby vyplývajúca z ustanovenia § 19b ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka, prichádza do úvahy vtedy, ak nepravdivé tvrdenie a neprimeraný hodnotiaci úsudok je považovaný za neoprávnený zásah, ktorý z objektívneho hľadiska bol spôsobilý privodiť ujmu do práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby. Medzi neoprávneným zásahom a vzniknutou ujmou na dobrej povesti právnickej osoby musí byť príčinná súvislosť. Pre posudzovanie dobrej povesti platí, že každá právnická osoba má dobrú povesť. Ide o vyvrátiteľnú domnienku, pričom dôkazné bremeno spočíva v povinnosti preukázať, že právnická osoba nemá dobrú povesť zaťažuje osobu, ktorá do povesti právnickej osoby zasiahla. Musí napr. preukázať, že ňou uskutočnený zásah spočívajúci do povesti v negatívnom tvrdení je pravdivý (Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax (komentár) I, EUROUNION, 2015, s. 332)

27. Podľa čl. 19 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

28. Podľa čl. 26 ods. 1, 2 veta prvá, ods. 4 ústavy, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

29. Citované články ústavy vyjadrujú základné ústavné hodnoty právneho poriadku v demokratickej spoločnosti. Sloboda prejavu však nie je bezbrehá; ústavou zaručené právo vyjadrovať svoje názory je obsahovo obmedzené právami iných, najmä čl. 19 ústavy. Pri kolízii oboch ústavou garantovaných práv a aplikácii ustanovenia § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka v súvislosti s uplatňovaním ochrany dobrej

povesti právnickej osoby, je povinnosťou súdu vždy interpretovať jednotlivé zákonné ustanovenia z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných práv a slobôd. Pri strete slobody prejavu s právom na ochranu dobrej povesti právnickej osoby je vždy nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) porušenia základného práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby v kontexte so slobodou prejavu a s právom na informácie so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv.

30. Test proporcionality (stricto sensu) ako súbor získaných informácií pomáha orgánu aplikácie práva zistiť, či zásah do základných práv a slobôd (ne)bol v súlade s ústavou, ako aj jeho primeranosť voči cieľu, ktorý sa obmedzením sleduje. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokolvek základného práva alebo slobody, t. j. aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa. Ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (I. ÚS 416/2011, m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

31. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods.1 písm. a/ CSP, dovolací súd uvádza, že sudy nižších inštancií sa náležite nevysporiadali s doterajšou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke posúdenia zákonných podmienok pre uplatnenie práva na ochranu dobrej povesti právnickej osoby. Rozhodovanie v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou je naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, vyjadreného v čl. 2 ods. 2 Základných zásad CSP. Sporové strany legitímne očakávajú, že ich spor bude rozhodnutý za obdobnej skutkovej a právnej situácie rovnakým spôsobom. Ustálená rozhodovacia prax je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorými v systéme všeobecného súdnictva je Najvyšší súd Slovenskej republiky, ale nepochybne sú nimi aj Ústavný súd Slovenskej republiky, Európsky súd pre ľudské práva a v prípade aplikácie únieového práva aj Súdny dvor Európskej únie.

32. Ustálená rozhodovacia prax zahŕňa nielen naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018), ale aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali (sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017, sp. zn. 6 Cdo 129/2017, sp. zn. 8 Cdo 33/2017). V danom prípade však odvolací súd pri posudzovaní dôvodnosti uplatneného nároku vychádzal prevažne z rozhodovacej praxe súdov iného členského štátu Európskej únie.

33. V súvislosti s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu dovolateľka poukázala na prijatý judikát pod R 103/1967, ktorý sa týkal riešenia otázky, kedy je kritika neoprávneným zásahom, ktorý podľa názoru dovolacieho súdu nie je aplikovateľný na daný prípad, lebo sa týkal výkladu ustanovenia § 11, § 13 Občianskeho zákonníka. Zároveň poukázala aj na rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 1 Cdo 113/2009, ktoré sa týkalo ochrany osobnosti fyzickej osoby v súvislosti s právom novinárov poskytovať informácie o otázkach verejného záujmu; teda iných skutkových okolností ako v danej veci. Správne však uviedla rozhodnutia najvyššieho súdu z 25. septembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 212/2007, z 31. mája 2010 sp. zn. 4 Cdo 149/2009, týkajúce sa ochrany dobrej povesti právnickej osoby.

34. Z uznesenia najvyššieho súdu z 23. septembra 2009 sp. zn. 4 Cdo 212/2007 okrem iného vyplýva, že občianskoprávna sankcia za neoprávnený zásah do dobrej povesti právnickej osoby je založená na objektívnom princípe, teda nevyžaduje sa popri neoprávnenosti zásahu aj zavinenie pôvodcu

neoprávneného zásahu. Ak zásah spočíva v skutkových tvrdeniach, pôvodca neoprávneného zásahu sa zbaví (dôkazná povinnosť, bremeno tvrdenia) občianskoprávnej sankcie, len ak preukáže, že tieto tvrdenia sú pravdivé (tzv. dôkaz pravdy). Pri strete práva na ochranu dobrej povesti a práva na slobodu prejavu treba zohľadniť všetky rozhodujúce konkrétne okolnosti daného prípadu lebo sloboda prejavu predstavuje jeden z najdôležitejších princípov demokratickej spoločnosti a preto sa vzťahuje nielen na informácie alebo myšlienky priaznivo prijímané či považované za neškodné alebo za bezvýznamné, ale aj na tie, ktoré zraňujú, šokujú alebo znepokojujú a aj nadnesené a zveličujúce názory a že fyzické i právnické osoby majú v rámci slobody prejavu právo verejne (teda aj tlačou) vyslovovať svoje názory na hospodárenie obchodnej spoločnosti. Hodnotiaci úsudok a tvrdenie skutočnosti sa zásadným spôsobom líšia, lebo kým existencia skutočnosti môže byť preukázaná, pravdivosť hodnotiacich úsudkov nie je dokázateľná, čo ale neznamená, že sú v rámci konania o ochranu dobrej povesti celkom nenapadnuteľné.

35. Z uznesenia najvyššieho súdu z 31. mája 2010 sp. zn. 4 Cdo 149/2009 vyplýva, že k porušeniu práva na ochranu dobrej povesti môže dôjsť slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním difamujúcej povahy (znevažujúcej, diskreditačnej či zneuctujúcej). Pri skúmaní primeranosti konkrétneho výroku v prvom rade treba odlíšiť, či sa jedná o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok (kritiku), pretože podmienky kladené na prípustnosť každej z týchto kategórií sa líšia. Porušenie práva na ochranu dobrej povesti môže byť spôsobené len takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú spôsobilé privodiť ujmu na dobrej povesti dotknutého subjektu a teda pôsobiť difamačne. Či je určité tvrdenie difamujúce, treba posúdiť nielen podľa použitých výrazov a formulácií, ale podľa celkového vyznenia s prihliadnutím na všetky súvislosti a okolnosti, za ktorých k tvrdeniu došlo. Skutkové tvrdenie sa opiera o fakt, objektívne existujúcu realitu, ktorá je zistiteľná pomocou dokazovania, pravdivosť je teda overiteľná. Z hľadiska ich pravdivosti nie je nevyhnutné trvať na ich úplnej presnosti, ale je postačujúce, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde, teda stačí, aby pravdivá bola podstatná časť tvrdenia (oznámenia).

36. Z obsahu spisu vyplýva, že súdy nižších inštancií dôsledne nerešpektovali uvedené výkladové pravidlá, najmä keď výrok žalovanej ako osoby verejne známej, prezentovaný v televíznej relácii neposúdili s prihliadnutím na všetky súvislosti a skutkové okolnosti danej veci za ktorých k nim došlo, predovšetkým so zreteľom na ich podstatu a sledovaný cieľ. Je nesporné, že dovolateľka je významným slovenským producentom v mlynárskom a pekárskom odvetví, jej produkty s názvom Cessi sa nachádzajú vo väčšine obchodných reťazcoch, a preto použitá relevantná časť jej obchodného mena bez ohľadu na formuláciu (otázky či oznamovacej vety) v spojení s informáciou o konkurze, nebola súdmi nižších inštancií vyhodnotená správne v súlade s právom dovolateľky na ochranu jej dobrej povesti. Ochrana dobrej povesti právnickej osoby je ochranou osobnosti právnickej osoby. Chráni pred neoprávnenými zásahmi do povedomia verejnosti o právnickej osobe. Konkrétne konanie právnickej či fyzickej osoby, ktoré v očiach jej zmluvných partnerov alebo verejnosti pochybuje jej dôveryhodnosť (neplnenie zmluvných či zákonných povinností), sa však prejaví pri postihovaní vyjadrení, ktoré môžu predstavovať zásah do jej dobrej povesti. Vždy je preto nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, resp. dobrej povesti, a to v kontexte so slobodou prejavu a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. Zároveň je nutné, aby príslušný zásah bezprostredne súvisel s porušením chráneného práva, t. j. aby tu existovala príčinná súvislosť medzi nimi, pričom musí ísť o zásah neoprávnený. K takému zásahu dochádza iba vtedy, ak tento zásah v konkrétnom prípade presiahol určitou prípustnou intenzitou takú mieru, ktorú už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať (sp. zn. 4 Cdo 149/2009).

37. V okolnostiach danej veci dovolateľka správne poukázala na aj skutočnosť, že k neoprávnenému zásahu malo dôjsť v televíznom vysielaní, pričom nešlo o otázku, ktorá by predstavovala legítimnú otázku verejného záujmu. Televízne vysielanie je z hľadiska rozsahu jeho pôsobenia jedným z najdostupnejších zdrojov informácií širokej verejnosti. Ak k neoprávnenému zásahu do chránených práv dôjde týmto elektronickým médiom, treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júna 1998 sp. zn. 1 Co 15/97, R 45/2000). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná 5. novembra 2014 v televízii TA 3 v relácii s názvom „Téma dňa, Komunálne

voľby: Mesto Humenné“ predniesla výrok: „Tak ja sa pýtam, keď kúpil firmu Cessi v Spišskej v konkurze, tak kúpil stroje. Chcela by som vedieť, či tie stroje odmontuje a prinesie ich do Humenného. Veď keď kúpim niekde firmu, tak tam urobím takú výrobu, na akú som tú firmu v konkurze kúpil“. Bolo preto nevyhnutné posúdiť, či takéto vyjadrenie žalovanej (v celom jej kontexte) malo svoj základ v objektívne existujúcich skutkových okolnostiach, pretože v opačnom prípade by sa jednalo o neoprávnenú kritiku.

38. Do práva na ochranu proti neoprávneným zásahom do dobrej povesti právnickej osoby podľa § 19b ods. 3 Občianskeho zákonníka (podobne ako do osobnostných práv fyzických osôb podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) možno zasiahnuť jednak skutkovými tvrdeniami, ale tiež aj neprimeranými hodnotiacimi úsudkami. Ide spravidla o nepravdivé skutkové tvrdenia a o také hodnotiace úsudky, ktorým chýba akýkoľvek skutkový základ, pričom v oboch prípadoch musí ísť o tvrdenia majúce difamačný charakter. To znamená, že tvrdenie musí byť objektívne spôsobilé zasiahnuť do dobrej povesti právnickej osoby (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 211/08 z 18. septembra 2008).

39. Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens proti Rakúsku, rozsudok z roku 1986, obdobne Feldek proti Slovenskej republike, rozsudok z 27. februára 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jeruzalem proti Rakúsku, rozsudok z 27. februára 2001).

40. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľka dôvodne namietala nesprávne právne posúdenie otázky týkajúcej sa posúdenia neoprávnenosti zásahu objektívne spôsobilého vyvolať ujmu na dobrej povesti právnickej osoby, lebo napadnutým rozhodnutím došlo pri riešení tejto otázky k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 4 Cdo 149/2009, sp. zn. 4 Cdo 212/2007), ktoré rozhodnutia možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Dovolací súd napadnuté rozhodnutie, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil v súlade s § 449 ods. 1, 2 CSP, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Z tohto dôvodu sa následne ďalším uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd nezaoberal.

41. V ďalšom konaní je úlohou súdu prvej inštancie opätovne posúdiť dôvodnosť uplatneného nároku v celom kontexte skutkových tvrdení strán, najmä s ohľadom na dôvody uvedené v bodoch 26-30 tohto odôvodnenia. Občianskoprávna ochrana dobrej povesti právnickej osoby je založená na objektívnom princípe; zverejňovanie akýchkoľvek nepravdivých tvrdení alebo neprimerané hodnotenia prednesené na verejnosti je objektívne spôsobilé vyvolať následky týkajúce sa dobrej povesti právnickej osoby. Vysloveným právnym názorom dovolacím súdom v tomto uznesení sú súde nižších inštancií viazané (§ 455 CSP).

42. O trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

43. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.